

Sienkiewiczova 4, 811 09 Bratislava

IČO: 00679259 , DIČ 2021328254

Okresné združenie SZ Ružomberok

e-mail: stranazelenychruzomberok@gmail.com

European Commission
DG Environment, Unit C3 – Industrial Emissions, Air Quality and Noise
B-1049 Brussels
Belgium

V Ružomberku 3.3.2013

Vec:

Na základe výzvy o pripomienkovaní k stavu ovzdušia EU komisiou Vám zasielame nasledovné vážne informácie a návrhy .

Consultation on options for revision of the EU Thematic Strategy on Air Pollution and related policies

Dlhodobou znečistené ovzdušie predstavuje veľké riziko pre populáciu vo forme medzigeneračného prenosu poškodením genetického materiálu. Aké dôsledky prinesie zlý stav ovzdušia v Ružomberku v prípade ešte nenarodených detí je otázkou budúcnosti. V blízkej dobe sa bude Strana zelených angažovať, konkrétnymi krokmi, pri ochrane ovzdušia v Ružomberku, obhajoba práva dýchať čistý vzduch je obhajoba toho najprirodzenejšieho práva každého jedinca.

<http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/169094-stat-ludi-pred-smogom-nevaruje-najhorsie-sa-dycha-v-ruzomberku/>

<http://www.pluska.sk/plus-7-dni/domov/07/ruzomberok-mesto-turizmu-alebo-zapachu.html>

Okresné predsedníctvo združenia Strany Zelených úzko spolupracuje s občianskymi združeniami, najmä s Občianskym združením Ochrana ovzdušia Dolný Liptov, Občianskym združením Radičina a Občianskym združením Zdravý domov z Hrboltovej.

Ružomberok patrí dlhodobo medzi oblasti, v ktorých najčastejšie dochádza k prekročeniu limitov prachových častí PM10. Aké sú príčiny?

Je možné identifikovať niekoľko podstatných vplyvov na vzniknutú situáciu v Ružomberku.

Klimatické podmienky regiónu Ružomberka:

- oblasť Ružomberka sa nachádza v západnej časti Liptovskej kotliny, z juhu, západu a severu obklopenej vysokými pohoriami s prevýšením 700 až 1000 m,
- výskyt 127 – 148 inverzných dní v roku, čo je viac ako 1/3 roka,
- prevládajúci smer vetra severozápadný 20%, ostatné smery vetra cca 10%, východný vietor cca 5% a bezvetrie 20%.

Tým sú dané rozptylové podmienky znečisťujúcich látok v ovzduší, čo zásadným spôsobom ovplyvňuje imisnú situáciu v Ružomberku a okolí.

Počas inverzií tak dochádza ku koncentrácii znečisťujúcich látok a k prekročovaniu limitných hodnôt prachu PM10 veľmi výrazným spôsobom, aj 10 krát. Pripájame tabuľku vývoja imisii prachu PM10 podľa meraní z AMS na Riadku, kde je (okrem roku 2008) trvale prekročovaná ročná limitná hodnota.

AMS Riadok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet prekročení PM10 (poradie RK v prašnosti v SR)	125 (1.)	173 (2.)	199 (1.)	135 (2.)	70 (4.)	94 (2.)	143 (1.)	131 (1.)
Priemerná ročná hodnota (limit 40 µg/m ³)	49,0	58,9	67,8	50,9	37,2	46,3	50,6	50,6

Zdroje emisií tuhých znečisťujúcich látok TZL (prachu PM10):

- emisie z veľkých a stredných zdrojov TZL boli v roku 2011 spolu cca 260 t,
- najväčším zdrojom emisií TZL je Mondi SCP a.s. Ružomberok,
- emisie TZL z malých zdrojov boli cca 32 t a z dopravy cca 60 t.

Prehľad emisií TZL za obdobie predchádzajúcich rokov je v tabuľke.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
TZL okres		238,5	290,3	267,3	262,2	207,4	122,8	91,1	98,8	97,0	111,6	142,1	260
TZL Mondi SCP	153,5	165,6	218	200,4	196,8	162,3	86,3	72,2	83	80,8	99,2	132,8	252,24
Podiel emisií TZL Mondi SCP k celkovým emisiam TZL okresu v %		69,4%	75,1%	75,0%	75,1%	78,3%	70,3%	79,3%	83,9%	83,3%	88,9%	93,4%	97,1%
Povolená výroba Mondi SCP (tis. t buničiny)						200	355		435		500		520

Podstatný vplyv na rast emisií TZL majú aj štátne orgány pri posudzovaní a povoľovaní

navrhovaných činností. Ide najmä o posudzovanie (EIA) a povoľovanie výroby celulózy najväčšieho znečisťovateľa Mondi SCP a.s. Ružomberok v regióne a jej vplyv na emisie TZL. Od roku 2005 bola posudzovaná a povolená výroba celulózy na 355 tis. ton za rok. Od roku 2007 do súčasnosti došlo k jej zvýšeniu postupne až na 580 tis. ton za rok bez povinného hodnotenia vplyvu na životné prostredie, pričom Ministerstvo životného prostredia SR rozhodlo, že EIA v najprašnejšom regióne na Slovensku nie je potrebná.

Obdobne postupuje aj povoľujúci štátny orgán Slovenská inšpekcia životného prostredia v Žiline, ktorý zvyšovanie výroby celulózy povoľuje napriek tomu, že dochádza k zvyšovaniu emisií znečisťujúcich látok a tepla do prostredia, pričom podľa zákona o integrovanej kontrole a prevencii znečistenia sa majú emisie znižovať.

Miestna samospráva Mesto Ružomberok dokonca **nerespektuje** svoje vlastné územnoplánovacie dokumenty, ktoré povolenie činností zvyšujúcich znečistenie prostredia priamo zakazujú.

Monitorovanie kvality ovzdušia v okolí chemických prevádzok bude v treťom tisícročí povinné. **Od 1. marca 1997 je v platnosti vyhláška Ministerstva životného prostredia (MŽP) SR č. 41/1997 Z.z., ktorá "upravuje postup zisťovania množstva vypúšťaných znečisťujúcich látok do ovzdušia, spôsob a podmienky zisťovania a sledovania údajov o dodržaní emisných limitov a požiadavky na technické prostriedky na monitorovanie emisií a imisii znečisťujúcich látok a na lehotu ich zabezpečenia".** Vyhláška uvádza, v ktorých prípadoch a za akých podmienok je prevádzkovateľ zdroja povinný zabezpečiť automatické monitorovanie znečisťujúcich látok. Povinnosť monitorovania závisí od druhu a kapacity vybraných zdrojov znečistenia a od množstva vypúšťaných znečisťujúcich látok. **Termín zavedenia automatického monitorovacieho systému je určený diferencovane podľa druhu a veľkosti zdroja od 31. decembra 2001 do 31. decembra 2005.**

<http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-J%C3%BA/vplyv-chemickeho-priemyslu-na-zivotne-prostredie-treba-posudzovat-komplexne.html>

S predkladanými výsledkami SHMU nesúhlasíme, hodnoty meraní zatiaľ ani zďaleka nezodpovedajú skutočnosti. Je potrebné nájsť riešenie, ako merania zobjektívniť, napr. zamedziť výpadkom meraní cca cez 90 dní.

Modni SCP a.s. ako najväčší znečisťovateľ by malo aktívne znižovať produkciu emisií a to dobudovaním neškodných technologických odpadových zariadení a hlavne **dodržiavaním technologickej disciplíny** s kontrolou verejnosti a kompetentných úradov ako aj nezávislých EU inštitúcií a odborníkov. Malo by dôjsť k odstráneniu zápachov z čističky odpadových vôd v Hrboltovej, odstráneniu emisií tepla vo forme vodnej pary z výrobných zariadení celulózy a papierenských strojov a k radikálnemu zníženiu emisií prachových častíc z jednotlivých kotlov. **Škodliviny, ktoré sa merajú monitorovacími stanicami SHMÚ, nevystihujú znečistenie, ktoré prevádzky chemického priemyslu spôsobujú.**

Preto navrhujeme aby v Ružomberku merali 3 stanice SHMU v plnom rozsahu škodlivých látok, aby sa dlhodobo robil chemický rozbor prachových častíc zo staníc SHMU troma nezávislými organizáciami. Na čističke odpadových vôd Hrboltová odstrániť voľne unikajúce emisie a merať únik škodlivých látok do ovzdušia. Merať kvalitu vody vo Váhu pod čističkou Hrboltová nezávislou inštitúciou 24 hodín denne. Žiadame dlhodobý výskum a monitorovanie kvality ovzdušia, pôdy, vôd, rastlín, poľnohospodárskych plodín, lesov, živočíchov a zdravotného stavu obyvateľstva odbornými inštitúciami EU.

Aké sú účinky “zapáchajúcich“ sírnych zlúčenín na ľudský organizmus? Ľudský organizmus je schopný tieto látky do určitej koncentrácie tolerovať. Po oxidácii kyslíkom v organizme sú v podobe tiosulfátov, ako ich metabolitov, **vylučované obličkami. Ak je však v organizme prítomná vysoká koncentrácia tiosulfátov**, bunky trpia nedostatkom voľného kyslíka, čo vedie k následným nepriaznivým účinkom. Sú vypracované štúdie o dopade celulózno papierenskej výroby na zdravotný stav obyvateľov a genotoxicitu podľa vekových kategórií pracovníkov Mondi SCP ako aj občanov mesta Ružomberok a okolitých dedín Lisková, Liptovská Štiavnica, Štiavnička.

<http://ovzdušie.sk/zdravie/12-znecistujuce-latky>

<http://ovzdušie.sk/zdravie/11-geotoxicita>

<http://ovzdušie.sk/zdravie/10-genotoxicita-v-rizikovom-prostredi-cpk>

<http://ovzdušie.sk/zdravie/9-suborny-referat>

<http://ovzdušie.sk/mondi-scp>

Aký vplyv to má na ľudí s dedičnou predispozíciou na choroby obličiek, ak obličky sú jedným z najzraniteľnejších orgánov v tele? Nemôžu sa v článku spomínané organosírne zlúčeniny u ľudí so zhoršenou funkciou obličiek, možno aj u zdravých, časovo kumulovať v organizme?

V Ružomberku a okolí sa spísala petícia za odstránenie zlého stavu ovzdušia a životného prostredia a v súčasnosti je podpísaných cez 3000 obyvateľov, ktorí sú **bezmocní** voči tomuto stavu.

<http://ovzdušie.sk/mondi-scp/1-mondi-scp/53-ruzomberok-bez-prachu>

Súčasná legislatíva neumožňuje okamžite varovať obyvateľov o zlom stave ovzdušia, aby nevychádzali deti, tehotné ženy a občania do ulíc. Oznámenie je vyhlásené až po troch dňoch, čo je neskoro, keď tisíce ľudí dýchajú škodlivé látky. Krajský úrad životného prostredia v Žiline síce vypracoval Program na zlepšenie kvality ovzdušia v oblasti riadenia kvality ovzdušia pre územie mesta Ružomberok a obce Likavka, no tento je neúčinný. Je potrebná jeho aktualizácia s opatreniami, ktoré reálne a operatívne zabezpečia požadovanú kvalitu ovzdušia v zmysle EU noriem., napr. znížiť výrobu u najväčších znečisťovateľov.

Občania Ružomberka veľa krát volajú a dávajú podnety na Slovenskú inšpekciu ŽP do Žiliny, keď smrdí celé mesto organosírnymi zapáchajúcimi látkami, ale pracovníci to mnohokrát ignorujú, na kontrolu neprídu a občanom doporučujú, aby sa odsťahovali z mesta, keď im to smrdí. Rozhodovacie kompetencie a právomoci prešli z Obvodných úradov životného prostredia na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, čo nemá logiku a vytvára sa priestor pre neobjektívne a neodborné rozhodovanie, rôzne ovplyvňovanie i posudzovanie v danej veci, v tomto prípade problémov Ružomberka. Preto je potrebné vrátiť kompetencie na okresy, kde danému problému rozumejú a obyvateľov sa to bytostne dotýka.

Slovenská inšpekcia životného prostredia nerešpektuje odborné pripomienky odborníkov a občianskych združení, ktoré sú mnohokrát zámerne vylučované zo správnych konaní a preto je potrebné zmeniť legislatívu v SR .

<http://ovzdušie.sk/mondi-scp/1-mondi-scp/50-odvolenia-oz-oodl-proti-rozhodnutiu-sizp>

<http://ovzdušie.sk/mondi-scp/1-mondi-scp/55-list-na-uradvlady>

Právny stav SR je v tomto smere je neudržateľný a bezhraničná ústretovosť samospráv, štátnych správ a vlád SR zahraničným monopolom a korporáciám spôsobuje ekologickú deštrukciu prírody a zhoršuje zdravotný stav obyvateľov SR.

Záver:

Hlavnou príčinou najprašnejšej oblasti na Slovensku je nerešpektovanie klimatických podmienok regiónu Ružomberka pri povoľovaní činností, ktorých vplyv na prašnosť je rozhodujúca, bez podrobného posúdenia vplyvov na životné prostredie a zdravie ľudí.

Zabezpečiť kontinuálne merania stavu ovzdušia s výstražným systémom.

Zmeniť legislatívu, ktorá zabezpečí zvýšenie kvality ovzdušia ako aj vymáhateľnosť týchto zákonov.

Legislatívne pripustiť odborníkov, občianske združenia, miestnych obyvateľov a nezávislé organizácie do povoľovacích konaní s predchádzajúcim povinným posudzovaním vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie a zdravie obyvateľov dotknutého regiónu.

Prílohy:

podrobná tabuľka s komentárom,
fotodokumentácia a dokumenty

V Ružomberku 3.3.2013

Ľubomír Schmida
Predseda OZ Strana Zelených
Ružomberok

e-mail: stranzelenychruzomberok@gmail.com